

Factsheet pleegzorg

2024

Deze factsheet beschrijft de ontwikkelingen in de pleegzorg voor het jaar 2024. De gegevens zijn gebaseerd op de jaarlijkse aanlevering van de 29 (regionale) jeugdhulporganisaties die formele pleegzorg aanbieden. Pleegzorg valt onder de Jeugdwet en daarmee onder de verantwoordelijkheid van de gemeenten. De pleegzorgorganisaties werken landelijk samen aan kwaliteitsverbeteringen in de pleegzorg binnen de branchevereniging Jeugdzorg Nederland.

Kinderen groeien bij voorkeur thuis op. Wanneer dat (tijdelijk) niet mogelijk is, wordt gestreefd naar een zo thuis mogelijke omgeving waarin het kind voor de tijd dat het nodig is kan wonen. Dit kan op vrijwillige basis, met instemming

van de ouder(s), of na een beslissing van de kinderrechter. In eerste instantie wordt geprobeerd pleegouders te vinden binnen de familie of het sociale netwerk van het kind.

Pleegzorg bestaat in verschillende vormen, passend bij wat een kind en zijn gezin nodig heeft om (weer) stabiel en veilig op te groeien; van kortdurend tot langdurig, in crisissituaties en voltijd en deeltijd, of een combinatie hiervan.

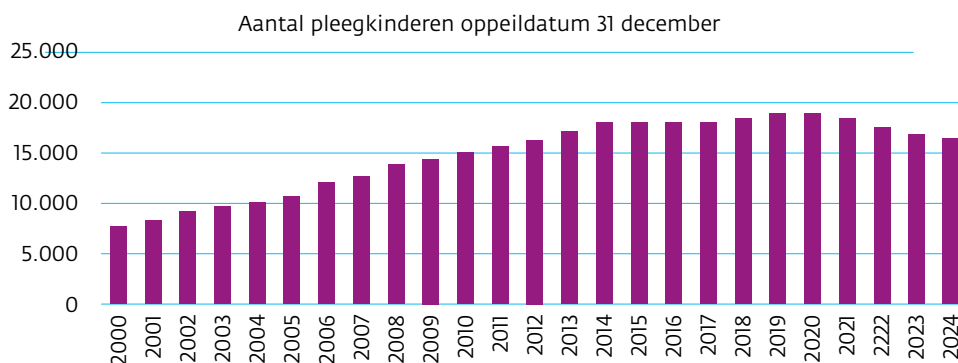
In Nederland worden veel kinderen opgevangen door familieleden of bekenden wanneer thuis wonen niet mogelijk is. Als er (nog) geen formele jeugdhulp- of pleegzorgorganisatie bij betrokken is, wordt dit niet als pleegzorg beschouwd. Deze informele zorg valt dus buiten het kader van deze informatie.

DEZE FACTSHEET BESTAAT UIT TWEE ONDERDELEN:

A. Cijfers over 2024 - B. Het verhaal achter de cijfers & trends

A. CIJFERS OVER 2024

- In 2024 hebben 19.918 jeugdigen voor korte of langere tijd bij pleegouders gewoond. Dat is een afname van 487 kinderen in vergelijking met 2023, dat is een afname 2,4%.
- Op 1 januari 2024 woonden in Nederland 16.630 jeugdigen bij pleegouders.
- In 2024 zijn 3288 jeugdigen in pleegzorg ingestroomd en hebben 3680 jeugdigen de pleegzorg verlaten.
- Op 31 december 2024 woonden 16.260 jeugdigen bij pleegouders. Er blijft sprake van een afname van het aantal jeugdigen dat gebruik maakt van pleegzorg. Er zijn meer jeugdigen de pleegzorg uitgestroomd dan ingestroomd. Op de peildatum 31-12 is de afname van het aantal pleegkinderen 4% ten opzichte van dezelfde datum in het voorgaande jaar.

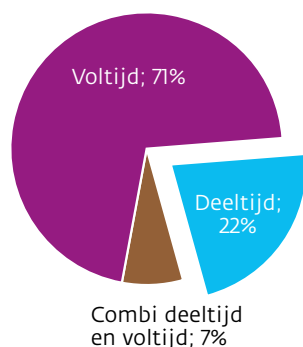

grafiek 1: Totaal aantal pleegkinderen op peildatum 31 december 2000-2024

PLEEGZORG VARIANTEN

- 71% van de nieuwe pleegzorgplaatsingen in 2024 een voltijdpleegzorg.
- 22% van de nieuwe pleegzorgplaatsingen betreft deeltijdpleegzorg
- Bij 7% van de nieuwe plaatsingen gaat het om een combinatie van deeltijd- en voltijdpleegzorg gestart in 2024¹.

GRAFIEK 2: INSTROOM
JEUGDIGEN IN PLEEGZORG
IN 2024 NAAR SOORT(EN)
OPVANG

Deeltijdpleegzorg is een vorm van pleegzorg waarbij een kind af en toe naar een pleegouder gaat. Dit kan gaan over één of meerdere weekenden per maand of delen van de week en ondersteuning in vakanties. De vraag naar flexibele inzet van deeltijd pleegzorg lijkt volgens de pleegzorgorganisaties toe te nemen. De mogelijkheid om een (flexibel) aantal dagen bij een pleeggezin in te zetten kan bijdragen aan het voorkomen van een uithuisplaatsing. Ook kan dit worden ingezet ter ondersteuning van

pleeggezinnen om zo plaatsingen langer stabiel te kunnen volhouden. Naast inzetten van deeltijdpleegzorg kunnen (pleeg)gezinnen worden ondersteund met ambulante hulp en wordt ingezet op versterken van meer informele zorg, denk aan steun- of buurtgezinnen of eigen netwerk. Er zijn geen cijfers beschikbaar over de mate waarin dit (aanvullend aan of in plaats van pleegzorg) wordt ingezet. In 2024 is het aandeel van deeltijdpleegzorg iets toegenomen, maar het blijft lastig deeltijdpleegzorg plaatsingen te realiseren. Pleegzorg is steeds vaker een maatwerk oplossing waarbij het pleeggezin aansluit en afstemt op wat het pleegkind en de ouders nodig hebben, zie ook het kopje Vraag en Aanbod.

Als een kind bij familie of bekenden gaat wonen noemen we dat netwerkpleegzorg als het formeel geregeld is. Meestal is het een groot voordeel dat betrokkenen elkaar al kennen. Daarom wordt bijna altijd eerst in het netwerk naar een pleegouder gezocht. In 2024 woonde 45% van de pleegkinderen in een netwerkpleeggezin: bij grootouders, tantes en ooms, onderwijzers of burens. 43% van de nieuwe plaatsingen in 2024 betreft netwerkpleegzorg. Het andere deel woont in een bestandpleeggezin, zij kennen het kind nog niet voor de plaatsing. Dit gezin staat na een screening en voorbereidingstraject in het bestand van een pleegzorgorganisatie.

LEEFTIJDEN

Pleegzorg is een vorm van jeugdhulp met verblijf die standaard kan worden ingezet tot 21 jaar, en waar nodig tot 23 jaar. De leeftijdsverdeling is de afgelopen jaren vrijwel vergelijkbaar gebleven. Meer dan de helft (64%) van de kinderen die instroomt in de pleegzorg is jonger dan 12 jaar, het grootste deel van de jongeren dat gebruikmaakt van pleegzorg is echter 12 jaar of ouder. Dat dit aandeel groter is komt waarschijnlijk door het

beoogde effect van de wetswijziging en bestuurlijke afspraken rondom pleegzorg na 18 jaar (verlengde pleegzorg). Jongeren van 18 jaar en ouder kunnen de pleegzorg alleen instromen als er voorafgaand aan hun 18e ook al jeugdhulp werd ingezet.

In 2024 zijn evenveel meisjes als jongens bij pleegouders geplaatst: 50% meisjes tegenover 50% jongens.

TABEL 1: LEEFTIJDEN VAN PLEEGKINDEREN

Leeftijd	Jeugdigen die in 2024 bij pleegouders zijn geplaatst	Alle pleegkinderen die op 31 december 2024 bij pleegouders woonden
0 – 4 jaar	28%	11%
5 – 11 jaar	36%	33%
12 –14 jaar	15%	19%
15 – 17 jaar	17%	20%
18 jaar en ouder	4%	17%

¹ Jeugdigen die gebruik maken van twee pleegzorgvarianten tellen in het totaaloverzicht van jeugdigen die gebruik maken van pleegzorg één keer mee.

VRIJWILLIG OF JEUGDBESCHERMING

- 34% van de pleegkinderen verblijft bij pleegouders in het kader van vrijwillige hulpverlening. Dat wil zeggen dat de ouders het gezag hebben en instemmen met de plaatsing bij pleegouders, of dat de jeugdige meerderjarig is.
- Bij 52% van de jeugdigen die bij pleegouders wonen is er sprake van een jeugdbeschermingsmaatregel: - voor 19% van de pleegkinderen is dat een Onder Toezicht Stelling (OTS). Dat hoeft overigens niet te betekenen dat deze kinderen uit huis geplaatst zijn, een deel van hen kan ook gebruik maken van deeltijd pleegzorg - voor 33% van de pleegkinderen ligt de voogdij bij een gecertificeerde instelling. Deze pleegkinderen zijn met een machtiging van de kinderrechter uit huis geplaatst.
- Bij 14% van de pleegkinderen is er sprake van pleegoudervoogdij. Eén of beide pleegouder(s) hebben dan de

voogdij over hun pleegkind, met behoud van een pleegcontract, een pleegvergoeding en begeleiding.

Het aandeel van kinderen dat met een jeugdbeschermingsmaatregel in een pleeggezin verblijft wordt elk jaar iets minder (52% in 2024 t.o.v. 59% in 2019). Pleegzorgorganisaties merken dat er vaker binnen het vrijwillig kader hulp wordt geboden. Rechters lijken minder snel een maatregel uit te spreken en er wordt langer over gedaan om tot een perspectiefbepaling te komen. Wellicht is de aanpassing van de termijn om te komen tot een perspectiefbepaling (gewijzigd van vaste tijdsperiode naar een aanvaardbaar termijn) hier van invloed op, waarbij ouders langer in staat worden gesteld om te komen tot een veilige en stabiele opvoedsituatie.

DUUR VAN VERBLIJF

Van alle jeugdigen die in 2024 de pleegzorg hebben verlaten, woonde 56% langer dan een jaar bij pleegou-

ders, waarvan 42% langer dan 2 jaar. Daarvan is bijna 50% van de jeugdigen 18 jaar of ouder.

TABEL 2: VERBLIJFSDUUR VAN DE JEUGDIGEN DIE PLEEGZORG IN 2024 HEBBEN VERLATEN

Korter dan 4 weken	10%
1 - 3 maanden	9%
3 - 6 maanden	10%
6 - 12 maanden	15%
1 - 2 jaar	14%
Langer dan 2 jaar	42%

UITSTROOM

In 2024 hebben 3.638 jeugdigen de pleegzorg verlaten. Het overgrote deel van de plaatsingen, namelijk 73%, is volgens plan beëindigd. Pleegkinderen gaan dan bijvoorbeeld terug naar ouder(s) of gaan zelfstandig wonen. We hebben nog onvoldoende zicht op de plekken waar pleegkinderen naar uitstromen. 13% van de plaatsingen is voortijdig beëindigd, in overeenstemming tussen de cliënt, de pleegzorgorganisatie, de pleegouder(s) en de

verwijzer (gemeente of jeugdbescherming). In een klein deel van de gevallen is de zorg eenzijdig voortijdig beëindigd: 4% van de plaatsingen is voortijdig beëindigd door de cliënt en 3% door de pleegzorgorganisatie of de pleegouder(s). Tot slot is de plaatsing in 7% beëindigd door externe omstandigheden of door overmacht. Het gaat dan veelal om een verhuizing.

BREAKDOWN²

Continuïteit is een belangrijk thema in de pleegzorg. Veel van de ondersteuning en inspanningen is gericht op het voorkomen van een zogenaamde 'breakdown': een ongewenste en ongeplande beëindiging van een pleegzorgplaatsing. Bij 522 beëindigde plaatsingen was er

sprake van een zogenoemde 'breakdown'. Dat kwam voor bij 2,6% van alle pleegkinderen die in 2024 voor korte of langere tijd bij pleegouders hebben gewoond en bij 14% van alle pleegkinderen die in 2024 pleegzorg hebben verlaten.

TABEL 3: BREAKDOWN			
Jaar	Aantal breakdowns	Breakdownpercentage: het aantal breakdowns afgezet tegen alle pleegkinderen die in dat jaar voor korte of langere tijd bij pleegouders hebben gewoond	Breakdownpercentage: het aantal breakdowns afgezet tegen het aantal jeugdigen dat in dat jaar pleegzorg heeft verlaten
2019	520	2,23%	13%
2020	687	2,98%	17%
2021	539	2,37%	12%
2022	496	2,28%	12%
2023	531	2,6%	14%
2024	522	2,6%	14%

Het aantal breakdowns blijft over de jaren heen stabiel. Ondanks de signalen dat de pleegzorg complexer is geworden met de jaren (zowel in de pleeggezinnen als in het organiseren van de pleegzorg) lijkt het de pleegzorg te lukken om het cijfer van breakdowns niet te laten groeien. Dit kan betekenen dat de doorontwikkeling en kwaliteitsverbeteringen in de pleegzorg positief uitwerken, ondanks de complexiteit van het vak (meer betrokkenheid vanuit het systeem, kinderen wonen langer thuis en lijken meer belast in het pleeggezin opgenomen te worden), ontoereikende tarieven en personeelstekorten in zowel jeugdbescherming als pleegzorgorganisaties.

²Een belangrijk verschil bij het bepalen van het breakdownpercentage tussen de beperkte (wetenschappelijke) pleegzorgonderzoeken en de registratie voor de factsheet pleegzorg is de periode waarover is gemeten. In de meeste onderzoeken wordt nagegaan hoeveel kinderen over een periode van een aantal jaar een breakdown hebben meegemaakt. Deze factsheet zegt alleen iets over het aantal breakdowns in 2024, en niets over de daadwerkelijke continuïteit die er al dan niet is voor kinderen gedurende de hele periode dat ze bij pleegouders wonen. Aangezien het over één jaar gaat, is het logisch dat het percentage lager uitvalt dan de percentages uit de onderzoeken die tot nu toe zijn gedaan.

WACHTEN OP PLEEGZORG

Op 31 december 2024 wachtten 881 jeugdigen op pleegzorg, dat aantal is 5% meer in vergelijking met 31 december 2023 waar al een stijging van 49% te zien was ten opzichte van het jaar daarvoor. Het aantal wachtende kinderen is dan ook blijvend hoog. Bemiddeling is het proces waarin gezocht wordt naar een geschikt pleeggezin voor een kind.

- Voor 588 jeugdigen was op 31 december de aanvraag voor plaatsing in een pleeggezin in behandeling bij een pleegzorgorganisatie. Voor hen werd een passend pleeggezin gezocht: de bemiddeling was gestart, maar een plaatsing was nog niet (definitief) rond.
- Voor 293 jeugdigen was op dat moment nog geen bemiddeling gestart.

28% van de wachtende jeugdigen was 12 jaar of ouder; 72% was jonger dan 12 jaar. Ruim de helft van de jeug-

digen 53% die nog niet bemiddeld is, wacht op deeltijd-pleegzorg. Bij deeltijd worden regelmatig ook knelpunten ervaren in de financiering waardoor een plaatsing wordt vertraagd.

De voornaamste reden dat de match met een pleeggezin op zich laat wachten komt doordat de vraag niet 1-op-1 aansluit met het profiel van de beschikbare pleeggezinnen. Het tekort aan pleeggezinnen leidt tot onvoldoende keuzemogelijkheden voor een juiste match. Er wordt de laatste jaren ook meer ingezet op kindgericht werven, hierbij wordt in het eigen bredere netwerk van het kind gezocht naar een gezin dat iets kan en wil betekenen, dit vergt echter ook meer tijdsinvestering en kan er ook voor zorgen dat een kind langer op een geschikte plek in een pleeggezin moet wachten.

PLEEGOUDERBESTAND

In totaal zetten 14.713 pleeggezinnen zich in voor de opvang van 19.918 pleegkinderen. In 2024 zijn 1.752 nieuwe pleegouders geaccepteerd: 1048 netwerkpleegouders en 704 bestandspleegouders. In 2024 zijn 3.020 pleegouders gestopt: 985 netwerkpleegouders en 2035 bestandspleegouders. 32% van de pleegouders die zijn gestopt, was netwerkpleegouder (familie of bekende van de jeugdige).

Wanneer zo'n plaatsing is afgerond, kiezen de meeste netwerkpleegouders niet voor het bieden van pleegzorg als bestandspleegouder voor een onbekend kind. 68% van de pleegouders die zijn gestopt zijn bestandspleegouders en dit is bijna verdubbeld ten opzichte van vorig jaar (94% meer).

TABEL 3: PLEEGZORGCIJFERS 2014 – 2024: AANMELDINGEN VAN PLEEGOUDERS EN AANTAL PLEEGKINDEREN				
PLEEGOUDERS			PLEEGKINDEREN	
	Belangstellenden die informatie hebben aangevraagd	Geaccepteerde (nieuwe) pleegouders	Totaal aantal pleegouders	Op 31 december
2014	9.852	3.084	16.223	18.175
2015	12.408	2.919	18.430	17.934
2016	8.469	2.471	16.647	18.275
2017	11.425	2.647	16.655	18.273
2018	9.119	2.566	16.534	18.486
2019	10.214	2.778	16.717	19.042
2020	9.464	2.647	17.312	19.113
2021	9.244	2.297	17.548	18.369
2022	6.715	1.712	16.608	17.652
2023	7.845	1.706	15.197	16.941
2024	7.662	1.752	14.713	16.260

B. VERHAAL ACHTER DE CIJFERS & TRENDS

- In 2024 werd bekend dat er in Vlaardingen een pleegmeisje ernstig werd mishandeld door haar pleegouders. Deze verschrikkelijke gebeurtenis heeft de pleegzorg als sector onder een vergrootglas gelegd en heeft tot veel politieke en maatschappelijke aandacht voor de pleegzorg geleid. Deze aandacht leidde ook tot meer interesse in de pleegzorg; mensen voelen zich duidelijk betrokken bij het lot van pleegkinderen. Maar het zal mogelijk ook hebben bijgedragen aan twijfels bij (aspirant)pleegouders over het pleegouderschap, de organisatie van pleegzorg en positie. In 2024 zijn de pleegzorgaanbieders gestart met kwaliteitsverbeteringen naar aanleiding van de casus in Vlaardingen, deze worden in 2025 verder voorgezet en aangevuld.
- De daling van het **aantal pleegkinderen** zet door. Dit heeft dit wellicht te maken met meer inzet van (informele en ambulante) hulp in de thuissituatie waardoor pleegzorg langer kan worden uitgesteld. Dit heeft ook tot gevolg dat, als de hulp thuis onvoldoende blijkt, kinderen vaak meer belast en met complexere problematiek in pleegzorg worden geplaatst. Het lijkt steeds lastiger en langer te duren om een passende plek te realiseren. Daar komt bij dat er ook steeds minder beschikbare en geschikte pleegouders zijn voor optimale match terwijl wel wordt vastgehouden aan een zorgvuldige screening, voorbereiding en matching.
- De **vraag naar deeltijd** (soms ook in combinatie met voltijd) neemt nog steeds toe volgens de praktijk, en passend bij de beweging om uithuisplaatsingen te verminderen. Het lijkt ook voorzichtig iets beter te lukken om aan deze vraag te voldoen. De wervingscampagne 'Jouw huis een 2e thuis' heeft ook aandacht voor deeltijdpleegzorg. Een toenemend aandeel deeltijdpleegzorg betekent echter wel een andere focus in de pleegzorgbegeleiding. Met name in de begeleiding van gedeeld opvoederschap, wetende dat het kind ook nog bij ouder(s) woont. Passende financiering voor deeltijdzorg, ook om dit flexibel en op maat in te zetten is daarbij belangrijk. Daarbij is hulp aan ouders ook minstens zo belangrijk om te werken aan een veilige, stimulerende en stabiele plek thuis.
- De voorkeur is om allereerst te kijken naar een passende plek in **het netwerk**. Het aantal pleegkinderen dat geplaatst is in een netwerkpleeggezin is iets afgeno-

men. Dat roept de vraag op hoe we zorgen dat families en hun netwerk zich voldoende ondersteund voelen en bereid zijn om de zorg voor een kind uit het netwerk op te nemen. Ook is hierbij aandacht nodig voor het feit dat niet elke opvang van een kind in een netwerk wordt geformaliseerd en zodoende niet in de cijfers voorkomt. Er is dan sprake van informele netwerkpleegzorg, omdat bijvoorbeeld een hulpvraag ontbreekt, niet bekend is wat mogelijkheden zijn of geen jeugdhulpbeschikking wordt afgegeven.

- Het aantal **bestandpleegouders dat dit jaar is gestopt** is opvallend hoog en ook een zorgwekkende stijging ten opzichte van eerdere jaren. Er lijken geen signalen te zijn dit in 2024 geleid heeft tot meer verplaatsingen van pleegkinderen, zo zien we geen hoger aantal breakdowns of afwijkende uitstroomcijfers. Wel is denkbaar dat dit invloed heeft op de toename van het aantal pleegkinderen op de wachtlijst. Uit navraag bij de pleegzorgorganisaties blijkt dat er vier motivaties zijn te onderscheiden waarom (meer) pleegouders stoppen:
 - Een deel van hen maakt de stap naar gezinshuisouder. Formeel stoppen zij als pleeggezin, maar de pleegkinderen blijven bij hen wonen alleen dan vanuit een andere vorm hulpverlening;

- Bij het uitvliegen van oudere pleegkinderen stoppen de pleegouders als natuurlijk gevolg. Deze groep pleegouders is groter geworden omdat 10-15 jaar geleden pleegzorg snel is gegroeid en destijds werd ingezet op het snel bepalen van het perspectief en was er vaker sprake van langdurige pleegzorg.
- Ook stoppen pleegouders uit ontevredenheid over het systeem en de begeleiding, zie onderzoek Nji.
- Daarnaast stopt een deel van de pleegouders door veranderingen in hun persoonlijke situatie waardoor dit niet langer te combineren is met het pleegouderschap.
- Het **breakdownpercentage** blijft stabiel. Ondanks dat elke breakdown er één te veel is lijkt de pleegzorg in staat om deze steeds complexer wordende vorm van opgroeien binnen de huidige context stabiel te houden. Dit neemt niet weg dat er binnen de jeugdhulp nog steeds kinderen zijn die meerdere doorplaatsingen meemaken.
- Het aantal kinderen dat **wacht op een plaatsing** is onveranderd hoog. Dat betekent dat het nog steeds een uitdaging blijft om passende pleeggezinnen te vinden voor kinderen en een zorgvuldige match te maken.

VRAAG EN AANBOD

Voor een succesvolle plaatsing is een zorgvuldige matching tussen pleegkind, ouders en pleeggezin belangrijk. Om goed aan te sluiten op de behoefte van het kind en pleegzorg meer complementair te laten zijn aan de capaciteiten van het gezin, is specifiek maatwerk nodig. Dit geldt met name in de deeltijdpleegzorg en ook in het kader van gedeeld opvoederschap. Het aantal dagen in een pleeggezin kan flexibel zijn, frequentie van bezoeken neemt toe en het is wenselijk het kind in zijn eigen omgeving te laten opgroeien. Dit vergt ook in praktische en opvoedkundige zin veel van pleegouders en hun bereidheid om in een goede samenwerking met ouders dit gezamenlijk vorm te geven. Door een tekort aan pleegouders is de gewenste match niet altijd moge-

lijk waardoor wachtlijsten langer zijn geworden. Dit geldt voor jeugdigen in alle leeftijden en voor alle vormen van pleegzorg, ook (intensievere vormen van) deeltijdpleegzorg. Voor broertjes en zusjes die bij voorkeur samen in één pleeggezin geplaatst worden en voor jeugdigen met ernstige emotionele-, hechtings- en/of gedragsproblemen blijft het moeilijk om een passend pleeggezin te vinden.

Voor een aantal jeugdigen is plaatsing bij pleegouders niet haalbaar of gewenst door de complexiteit van de problemen. Bij deze jeugdigen wordt gekeken of zij in een kleinschalige omgeving kunnen worden geplaatst met professionele opvoeders, zoals in een gezinshuis.

Meer weten over pleegzorg?

Pleegzorg.nl is het online platform voor de pleegzorg met betrouwbare kennis en handige verwijzingen om pleegouders te versterken in hun rol, geïnteresseerden kennis te laten maken met pleegzorg en professionals te ondersteunen in hun werk. Speciaal voor pleegouders is er een groeiend leeraanbod over uiteenlopende pleegzorgonderwerpen.

